

Statenmededeling

Onderwerp

Ontwikkelingen wolf in Brabant

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS :4704361

PS : 4708159

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

- Onze inspanningen om samen met andere betrokken partijen te komen tot een gezamenlijke oplossing in de gemeente Heusden, waar een zwervende wolf sinds 16 mei jl. grote onrust veroorzaakt;
- De wijze waarop wij voornemens zijn uitvoering te geven aan de door uw Staten aangenomen [Motie M51a 'Afrastering tegen wolf in Brabant'](#);
- Onze reactie op het verzoek van de ZLTO, inhoudende dat wij op dit moment niet voornemens zijn om een wolvegebiedscommissie voor een gevestigde wolf in te stellen, maar een platform voorstellen voor overleg over zwervende wolven.

Aanleiding

Bij de bespreking van [Statenvoorstel 45/20 Perspectiefnota 2020](#) op 15 mei 2020 hebben uw Staten [Motie M51a 'Afrastering tegen wolf in Brabant'](#) aangenomen. Kort hierna veroorzaakte de aanwezigheid van een zwervende wolf in de gemeente Heusden grote onrust, en nog steeds. Daarnaast heeft de ZLTO ons verzocht een wolvegebiedcommissie voor de provincie Noord-Brabant in te stellen.

Bevoegdheid

GS zijn op grond van de Wet natuurbescherming verantwoordelijk voor de bescherming van de wolf en zijn bevoegd gezag op grond van de Wet natuurbescherming. GS zijn tevens bevoegd een wolvecommissie in te stellen. Daarnaast zijn GS bevoegd tegemoetkoming te verlenen voor schade veroorzaakt door wolven.

Voorgeschiedenis

De wolf is aangewezen als strikt beschermde soort in het Verdrag van Bern, de Habitatrichtlijn en de Wet natuurbescherming. Vanwege de verwachte terugkeer van de wolf naar Nederland hebben de 12 provincies in 2016 in interprovinciaal verband het *Operationeel draaiboek wolf* vastgesteld. Dit draaiboek was gericht op de verwachte komst van zwerende wolven naar Nederland. Omdat we in Nederland niet meer gewend zijn aan het samenleven met de wolf, vroeg de verwachte komst van zwerende wolven om een uitwerking van hoe daar in dat geval mee om te gaan.

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS :4704361

PS : 4708159

Bestaand beleid

In 2018 hebben wij uw Staten via een [memo](#) geïnformeerd over de ontwikkeling van de actualisatie van Operationeel draaiboek wolf. De verwachting dat zwerende wolven zich op korte termijn zouden vestigen in Nederland, was aanleiding om in IPO-verband een geactualiseerd wolvendraaiboek uit te werken. Het plan geeft richting aan de gezamenlijke beleidsuitvoering van provinciale taken rondom de wolf. Gezamenlijke beleidsuitvoering is gewenst omdat zwerende wolven grote afstanden afleggen en een leefgebied van een gevestigde wolf zich niet aan provinciegrenzen hoeft te houden. Dit plan is in opdracht van de IPO Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland opgesteld en op 24 januari 2019 heeft het IPO-bestuur het [Interprovinciaal wolvenplan](#) vastgesteld.

In de uitwerking van het Interprovinciaal wolvenplan is een balans gezocht tussen beschermen en beheren. Ook geeft het plan invulling aan de gevraagde actieve monitoring van de wolf. Binnen een aangewezen leefgebied van een gevestigde wolf wordt van dierhouders verwacht dat zij preventieve maatregelen treffen. Bij een gevestigde wolf is voorzienbaar dat schade optreedt in het aangewezen leefgebied. In een overgangperiode, in elk geval tot 2022, toetsen provincies echter niet aan het feitelijk toepassen van preventieve maatregelen. Deze overgangperiode is bedoeld om dierhouders voor te bereiden op het moment dat sprake is van een gevestigde wolf. Daarnaast kunnen provincies ervoor kiezen om in geval van een gevestigde wolf, een wolvengebiedscommissie in te stellen.

Kernboodschap

1. *Onze inspanningen om samen met andere betrokken partijen te komen tot een gezamenlijke oplossing in de gemeente Heusden, waar een zwerende wolf sinds 16 mei jl. grote onrust veroorzaakt.*

1.1. *Provincie, gemeente, ZLTO en Zoogdiervereniging werken aan een gezamenlijke aanpak.*

Naar aanleiding van de aanwezigheid van een zwerende wolf in de gemeente Heusden, de gedode schapen en de ontstane onrust in het gebied voeren wij intensief overleg met betrokken partijen. Wij begrijpen de grote onrust die in het gebied is ontstaan. Samen met de

gemeente Heusden, de ZLTO, de Zoogdiervereniging en andere betrokken partijen werken wij daarom aan een gezamenlijke aanpak.

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS :4704361

PS : 4708159

1.2. Bescherming vee tegen de zwervende wolf.

Preventie van wolvenschade is een belangrijk uitgangspunt, zoals ook is beschreven in het Interprovinciaal Wolfenplan. Het is daarom belangrijk om gehouden dieren zoals schapen te beschermen, zodat deze niet door de wolf gedood kunnen worden. Het naar binnen halen van gehouden dieren of het inzetten van wolfwerende netten, voorkomt dat de zwervende wolf opnieuw schapen of andere landbouwhuisdieren kan doden. Dierhouders zijn wettelijk verplicht¹ hun vee te beschermen tegen roofdieren, zoals een wolf. Deze verplichting neemt echter niet weg dat provincie, gemeente, ZLTO en Zoogdiervereniging met elkaar in overleg zijn hoe we eigenaren van dieren kunnen helpen met de juiste informatie, adviezen en ondersteuning.

1.3. Wij stellen noodsets met wolfwerende netten beschikbaar.

Getroffen veehouders, of veehouders in regio met een zwervende wolf, kunnen van de provincie wolfwerende noodsets in bruikleen krijgen, die veehouders kunnen gebruiken als nachtkraal. Omdat veehouders primair zelf verantwoordelijk zijn voor hun vee, zijn deze in beperkte mate beschikbaar en bedoeld als noodoplossing voor veehouders die nog geen wolfwerende netten hebben. Voor het snel kunnen inzetten van de noodsets werken wij samen met de ZLTO, de gemeente en Wolf-Fencing Nederland.

1.4. Mogelijke vervolgstappen worden onderzocht.

Een zwervende wolf maakt geen onderscheid in wilde of gehouden prooidieren. Omdat er in het gebied onvoldoende wilde prooidieren aanwezig zijn, is het volgens wolvendeskundigen de verwachting dat de wolf het gebied zal verlaten als het vee beschermd wordt. Als de zwervende wolf twee weken lang geen onbeschermd vee heeft aangevallen, maar nog wel in het gebied aanwezig is, dan kijken wij naar een volgende stap. Welke stappen er binnen de wettelijke kaders mogelijk zijn, zijn we momenteel aan het onderzoeken.

2. De wijze waarop wij voornemens zijn uitvoering te geven aan de door uw Staten aangenomen [Motie M51a 'Afrastering tegen wolf in Brabant'](#).

2.1. Samenleven met de wolf vraagt om een gezamenlijke betrokkenheid

De wolf is beschermde diersoort op grond van het Verdrag van Bern, de Habitatrichtlijn en de Wet natuurbescherming en levert als roofdier een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit. Ook kan de wolf een bijdrage leveren bijdragen aan de beheersing van de populatie wilde zwijnen. Anderzijds kunnen er situaties ontstaan waarin het nodig is in grijpen,

¹ [Besluit houders van dieren](#)

bijvoorbeeld als een wolf herhaaldelijk en ondanks genomen preventieve maatregelen vee blijft aanvallen. Het samenleven met de wolf vraagt daarom om een gezamenlijke betrokkenheid en inzet van overheid en stakeholders om zowel bescherming te bieden aan de wolf als bescherming te bieden aan vee tegen de wolf.

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS :4704361

PS : 4708159

2.2. Van vestiging van een wolf in Brabant is geen sprake, wel bereiden wij ons voor op een mogelijke vestiging.

In de door uw Staten aangenomen motie wordt geconstateerd dat de wolf zich definitief in Brabant heeft gevestigd. In Brabant is op dit moment geen sprake van een gevestigde wolf. Wel is sprake van rondzwerfende wolven² die op zoek zijn naar een geschikt territorium. Meldingen van rondzwerfende wolven betekenen daarom niet dat sprake is van vestiging of dat vestiging van wolven in Brabant aannemelijk is. Van eerdere in Brabant zwerfende wolven is bekend dat deze zijn doorgetrokken naar België.

Op het moment dat zwerfende wolven zich in of nabij onze provincie bevinden, volgen wij de waarnemingen nauwgezet. Gelet op de huidige ontwikkelingen met zwerfende wolven in Brabant en de zorgen die als gevolg hiervan zijn ontstaan bij dierhouders, intensiveren wij op korte termijn het overleg met de bij wolvenschade betrokken partijen. Hiermee bieden wij een platform aan de in Brabant bij wolvenschade betrokken partijen.

2.3. Het overnemen van het preventieplan van de wolvencommissie Gelderland is niet zinvol.

In mei 2019 heeft Gelderland de *Gebiedscommissie preventie wolvenschade Gelderland* ingesteld omdat op dat moment vastgesteld was dat er zich een wolf in de provincie Gelderland gevestigd had. Deze commissie heeft tot taak het opstellen van een schadepreventieplan gericht op de bescherming van schapen en geiten met betrekking het *aangewezen leefgebied voor wolven in Gelderland*. Gelderland volgde hiermee de aanpak in het Interprovinciaal Wolfenplan. Wanneer sprake is van een gevestigde wolf (wolf half jaar in hetzelfde gebied), is het vaststellen van het leefgebied een belangrijke stap om in gesprek te gaan met partijen in dat gebied.

Het preventieplan dat de wolvencommissie Gelderland aan de provincie Gelderland heeft aangeboden, betreft een daarom een plan dat specifiek is gericht op de preventie van schade in het in Gelderland aangewezen leefgebied van de wolf en is het resultaat van een

² Er zijn belangrijke verschillen tussen zwerfende en gevestigde wolven. Zwerfende wolven hebben geen vast (jacht)gebied, leggen vaak grote afstanden af en kunnen daardoor op onvoorspelbare plaatsen opduiken waar zij onbeschermd vee zoals schapen kunnen verrassen. Gevestigde wolven hebben een territorium waarbinnen zij leven.

gebiedsgericht proces in Gelderland. Wij hechten eraan dat, als een wolf zich vestigt in Noord-Brabant, een preventieplan is gericht op de Brabantse situatie en een gedragen resultaat is van de in dat gebied bij wolven(schade) betrokken partijen. Dit neemt uiteraard niet weg dat wij de ervaring zoals die in Gelderland is opgedaan ook in Brabant kunnen benutten. Zoals in uw motie is gevraagd, nemen wij contact op met de Gebiedscommissie preventie wolvenschade Gelderland.

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS :4704361

PS : 4708159

3. *Onze reactie op het verzoek van de ZLTO, inhoudende dat wij op dit moment niet voornemens zijn om een wolvengebiedscommissie voor een gevestigde wolf in te stellen, maar een platform voorstellen voor overleg over zwervende wolven.*

De ZLTO heeft ons op 18 mei jl. verzocht een wolvengebiedscommissie in te stellen zoals bedoeld in het Interprovinciaal Wolvenplan.

Omdat van vestiging van een wolf geen sprake is, zijn wij op dit moment niet voornemens een wolvengebiedscommissie in te stellen zoals wij ook hebben toegelicht in de [beantwoording van schriftelijke vragen over de Impact van de wolf in Brabant](#). Wel menen wij door het aangaan van het overleg zoals eerder toegelicht, gehoor te geven aan de kern van het verzoek, namelijk het bieden van een platform op basis van een gezamenlijke betrokkenheid van de bij wolvenschade betrokken partijen. Een commissie, in een andere vorm dan bedoeld in het Interprovinciaal Wolvenplan, kan uiteraard een uitkomst zijn van het platform en is daarmee naar de toekomst toe zeker een mogelijkheid. Iets dat wij graag samen met de andere bij wolvenschade betrokken partijen in het platform bespreken.

Europese en internationale zaken

De wolf is aangewezen als strikt beschermde soort in de Habitatrichtlijn en het Verdrag van Bern.

Communicatie

- In februari 2019 hebben we een informatiebijeenkomst over de wolf georganiseerd om alle partijen voor te bereiden op de komst van de wolf en welke preventieve maatregelen genomen kunnen worden.
- Naar aanleiding van recente meldingen van (mogelijk) door een wolf gedode schapen, is intensief overleg met diverse betrokken partijen: ZLTO, gemeente Heusden, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Samen Sterk in Brabant, BIJ12, Faunabeheereenheid, Wolvenmeldpunt Nederland en de Zoogdierverseniging. Deze contacten benutten wij voor de intensivering van de genoemde verkennende gesprekken om gezamenlijk te komen tot een gedragen procesaanpak over de zwervende wolven en ons gezamenlijk voor te bereiden op een mogelijke vestiging van de wolf in Noord-Brabant;
- Op 29 mei jl. hebben Gedeputeerde Elies Lemkes-Straver, de burgemeester van Heusden, de ZLTO en de Zoogdierverseniging een werkbezoek gebracht aan het gebied.

Vervolg

- Onze eerste prioriteit ligt in het samen met onze partners vinden van een oplossing in de gemeente Heusden;
- Wij nemen contact op met de Gebiedscommissie preventie wolvenschade Gelderland en informeren u over de uitvoering van uw motie [Motie M51a 'Afrastering tegen wolf in Brabant](#).

Bijlagen

1. Brief ZLTO met verzoek tot instellen wolvencommissie (18 mei 2020)
2. Reactie van GS op verzoek van ZLTO (2 juni 2020).

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS :4704361

PS : 4708159

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer H.J. van Herk, (06) 52 79 43 01, hvherk@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw S. Kardon, (06) 52 79 43 36, skardon@brabant.nl.